

O železničním incidentu v Jihlavě za 2. světové války

Zpracovaly: Jasmína Neuwirthová, Michaela Válalová

Dne: 31. 5. 2016

Při návštěvě naší pamětnice, paní Libuše Chládkové, jsme se kromě mnoha dalších věcí také dozvěděly, že kdysi na svém pracovišti v závodní kuchyni zažila – ačkoli jen okrajově – známé jihlavské železniční neštěstí, které způsobili partyzáni blízko Helenína ke konci druhé světové války.

„Paní Chládková, říkáte, že jste zaznamenala nějaké neštěstí železniční?“

„No ano... protože, to bylo tady na Helenínské, jestli to tu znáte, tak tam byl strážní domek – partyzáni tam dali nějakou nálož pod ten most tam nějak, jo, a to jel plnej vlak teda německých vojáků, ono se to probořilo, jak ten, ta lokomotiva tam na to vjela, tak se to probořilo a oni se tam utopili...; A vím že, já jsem znala paní, který, její tatínek tam sloužil na tom strážním domku tu noc, a že byli... že byl dlouho vyšetřovanej taky.“

Je to už dlouhá doba, a tak nám paní Libuše mohla říci jen to nejpodstatnější, co si pamatovala. Avšak nás to zaujalo a jako tým jsme se po této události vydaly pátrat dál, abychom zjistili, co všechno jí předcházelo...

První odboje proti okupaci měla nejspíš na svědomí Komunistická strana, která se starala hlavně o ilegální tiskoviny. Kolem roku 1939 se vyrojilo mnoho takových organizací, které byly však záhy pozatýkány a pod nátlakem rozpuštěny. Takovýchto rebelů se našlo v Jihlavě okolo 120. Velice těžké časy pro odpůrce nacistů přišly i s nástupem obávaného Reinharda Heydricha, roku 1941, praktikujícího kruté stanné právo. Politická aktivita byla potlačena. Po roce 1942, kdy byl Kubišem a Gabčíkem spáchán úspěšný atentát na Heydricha, se zvedla snad nejmohutnější vlna pronásledování. Jihlavané byli popravováni i za ty nejmírnější poznámky o režimu. Toto byl pro Jihlavu též těžký čas.

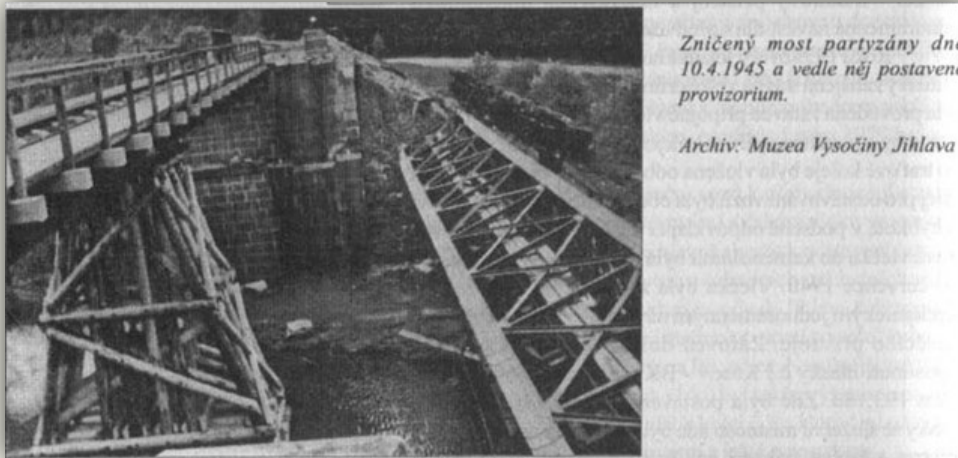
Nejrozsáhlejšími organizacemi byly Východ, Hnutí za svobodu a R 3 (rada tří), která se dokonce spojila i s Londýnem heslem: „Jaro volá!“. Většina odbojových aktivit se přesunula na venkov, jelikož Jihlava byla silně obsazená a hlídána Němci, takže se jí tyto skupiny vyhýbaly.

Během roku 1944 se partyzánská činnost značně vyvinula, hlídané území se rozrostla a na Vysočině dala vzniknout ozbrojenému hnutí, které na sklonku války přispělo na frontě k českému osvobození.

V Kyjevě v Ukrajinském štábu, za podpory Sovětského svazu, byli rebelové cvičeni a vysíláni nejprve do Slovenska, v době Slovenského národního povstání, a poté i do Čech. Na počátku

jara získávaly tyto ozbrojené skupiny kontakty i na Vysočině, hlavně v lesnickém a železničském průmyslu. Útoky na konvoje, přepady četníků, sabotáže spojů byly na jaře pro Němce na denním pořádku.

Právě skupina Jermark zapříčinila ono železniční neštěstí, kdy partyzáni díky jedné své člence získali kontakt na železnici. Na most na Heleníně zaútočili hlavně kvůli strategickému umístění, nehledě na to, že se svou velikostí nerovnal tomu v Třebíči. V úterý, v noci z 9. na 10. dubna roku 1945, položilo 5 partyzánů na most nálož. Kolem projíždějící vojenský transport vykolejil, pět vagónů spadlo do vody – německá hlášení mluví o smrti 65 a zranění 124 vojáků –, dva visely z mostu a trať již zůstala až do konce války mimo provoz...

Zřícený most u Helenína (Odkaz na foto):

https://www.google.cz/search?site=&tbm=isch&source=hp&biw=1920&bih=916&q=partyz%C3%A1ni&oq=partyz%C3%A1n&gs_l=img.1.2.0l7j0i30l3.1238.4264.0.6056.8.7.0.1.1.0.65.389.7.7.0....1ac.1.64.img..0.8.389...0i10.hDxSkG07EsM&gws_rd=cr&ei=Br5NV-3oBsvcUfHansAG#tbm=isch&q=%C5%BElezni%C4%8Dn%C3%AD+most+v+helen%C3%ADn%C4%9B&imgcr=5KRjmwqFagiOsM%3A

Zřícený most u Helenína (foto: B. Toman - J. Doležal, Nastal čas boje, Praha 1965)